

Wprowadzenie

Mechanizm alokacji 1% podatku należnego na rzecz organizacji pożytku publicznego został wprowadzony do polskiego systemu podatkowego 1 stycznia 2004 roku. Początkowo (tj. w odniesieniu do dochodów uzyskanych w latach 2003-2006) podatnicy sami dokonywali wpłaty na rzecz wybranej organizacji pożytku publicznego, o którą następnie zmniejszali należny podatek. Począwszy od zeznań podatkowych za rok 2007 przekazania środków na rzecz organizacji pożytku publicznego dokonują naczelnicy urzędów skarbowych zgodnie z wnioskami podatników.

W pierwszym roku obowiązywania regulacji w zakresie alokacji 1% zaledwie około 80 tysięcy podatników (tj. 0,3% ogółu), przekazało go organizacjom, co dało kwotę w wysokości 10,4 mln zł. W roku następnym uczyniło to ponad 680 tysięcy podatników (ok. 3% uprawnionych), a kwota przekazana wzrosła do 41,6 mln zł. W kolejnych latach zainteresowanie instytucją 1% sukcesywnie wzrastało. Zdecydowany wzrost kwoty, jak i liczby podatników nastąpił w 2008 roku (w rozliczeniu za 2007 rok). Związane to było ze zmianą mechanizmu alokacji (po raz pierwszy podatnik mógł wskazać wybraną organizację w zeznaniu podatkowym, a przekazania 1% dokonali naczelnicy urzędów skarbowych) oraz z rozszerzeniem kręgu podatników, którym Państwo dało możliwość skorzystania z tego przywileju (tj. o podatników rozliczających się za pomocą formularzy PIT-38 i PIT-36L, a w roku 2009 - PIT-39).

W efekcie zmiany mechanizmu w 2008 roku 5,1 mln podatników skorzystało z przywileju alokacji 1% podatku, zasilając konta organizacji pożytku publicznego sumą 298 mln zł. Oznacza to, że w porównaniu z rokiem poprzednim trzykrotnie więcej podatników przekazało prawie 3 razy więcej pieniędzy. W 2009 roku odnotowaliśmy kolejny rekord - ponad 7,3 mln osób, czyli 28% ogółu podatników, przekazało łącznie 380 mln zł na rzecz organizacji pożytku publicznego.

Według najnowszych danych Ministerstwa Finansów z 30 września 2010 roku łączna kwota 1% podatku należnego przekazana na rzecz organizacji pożytku publicznego z zeznań za 2009 rok wyniosła 357,1 mln zł. Liczba podatników, którzy zadeklarowali przekazanie „1%” wyniosła 8,6 mln osób (tj. ponad 33% ogółu podatników), czyli o ponad milion więcej niż w roku ubiegłym.

Wzrost popularności alokacji 1% podatku i kwoty przekazywanej organizacjom, a zarazem towarzyszący mu spadek darczyńców indywidualnych (wg. danych Stowarzyszenia Klon/Jawor oraz statystyk Ministerstwa Finansów), zapoczątkowały dyskusję o tym, czy „1%” spełnia pokładane w nim nadzieje i oczekiwania, a także jak przyczynia się do realizacji celów pożytku publicznego. Tocząca się podczas wielu spotkań i na łamach mediów debata była bezpośrednią inspiracją do przeprowadzenia pierwszego w Polsce badania na temat wpływu statusu OPP na działalność organizacji.

Przeprowadzone na zlecenie Forum Darczyńców badanie objęło następujące obszary tematyczne: powody starania się o status OPP, wpływ posiadania statusu OPP na działalność organizacji, działania promocyjne związane z pozyskiwaniem 1% podatku, sposoby wykorzystania środków otrzymanych z 1% oraz sprawozdawczość. Badanie zrealizowane zostało na reprezentatywnej próbie 400 OPP przez Pracownię Badań Społecznych DGA w Sopocie w kwietniu br. Wyniki badania zostaną zaprezentowane na konferencji.

Ponadto podczas konferencji chcielibyśmy zastanowić się nad społecznymi skutkami wprowadzenia mechanizmu 1%. Jakie korzyści przyniósł on organizacjom, obywatelom, państwu? Jakie stawia przed organizacjami szanse i wyzwania?